

Tør du ta en krangel med Skattekontoret?

Preben Aas
Partner

Innlegget stod på trykk i Finansavisen 20. oktober.

For mange skattytere er det et problem at man ikke blir trodd av skattekontoret, og ilag hensikter man kanskje aldri har hatt.

Både i sivile saker, og i straffesaker, er utgangspunktet at en part må føre bevis for påstander som pretenderes eller fremføres. Slik sett er det naturlig at retten i sivile skattesaker deretter fastsetter, ved en fri bevisvurdering, saksforholdet som avgjørelsen skal bygges på (tvistelovens § 21-2, 1 ledd).

I skattesaker vil det ikke være uvanlig å måtte gå gjennom flere runder med Skattekontoret - og kanskje også runder med klagenemd - før saken ender opp i en rettssal. Under slik saksbehandling er det reglene i skatteforvaltningsloven som gjelder. Denne loven gir skattemyndighetene anledning til å fastsette hva de mener er det faktiske grunnlaget for skattefastsettingen, blant annet når de mener det ikke foreligger et annet forsvarlig grunnlag å bygge fastsettingen på. I slike tilfeller skal skjønnretten fastsettes til det som fremstår som "riktig" ut fra opplysningene i saken.

I stadig flere avgjørelser truffet av skattekontorene ser vi at skattekontoret har sin egen oppfatning om hva som egentlig har skjedd og treffer deretter endringsvedtak ut fra skattekontorets egne mer eller mindre begrunnede antagelser.

La meg nevne et ferskt eksempel. Skattyter drev virksomhet innen den skjønnlitterære delen av forlagsbransjen og ønsket å etablere et parallelt forlag innenfor fagbokdelen. Et nærstående familiemedlem var i ferd med nettopp å avvikle et slikt forlag, og hadde flere boktitler utgitt under sitt fagbokforlag.

Løsningen var enkel, skattyter overtok fagbokforlaget for en avtalt kjøpesum, og med på lasset fikk kjøper også med seg et fremførbart underskudd av begrenset størrelse i fagbokforlaget.

Dette underskuddet ble vurdert som et økonomisk bidrag for skattyter når han påtok seg risikoen med å skulle videreutvikle fagbokforlaget. Skattyter hadde gjort sine hjemmeleksur, han sørget for utførlig dokumentasjon som bekreftet at fagbokforlaget ble kjøpt ut fra ønske om å utvikle en parallell kanal i bokmarkedet. Kjøpesummen for fagbokforlaget var markedsmessig pris. I årene etter kjøpet har skattyter også utviklet fagbokforlaget i tråd med de forutsetninger som var lagt til grunn og utgitt en rekke nye titler under dette.

For Skattekontoret var dette ikke tilstrekkelig. De viser til teori og praksis hvor det er lagt til grunn at skattyter i tilfeller som dette må sannsynliggjøre eksistensen og omfanget av andre motiver som overskygger skattemotivet for at det fremførbare underskuddet skal kunne beholdes. De er av den oppfatning at kjøpt fagbokdel kun skjedde ut fra ønske om å få overta det fremførbare underskuddet.

Skattyter kjenner seg ikke igjen i skattekontorets resonnement. Han oppfatter at skattekontoret har tillagt ham meninger han aldri har hatt og at han som følge av dette blir oppfattet som uærlig. Hvordan skal han kunne bevise at han ikke har hatt slike intensjoner? Her kommer tradisjonell bevisbyrdelære til kort, det er ofte umulig å bevise at man ikke har hatt de tanker som skattekontoret tillegger en. Skattekontoret kan hevde at skattyter best kan bevise dette ved at han aksepterer deres avgjørelse, det var jo forlaget han ville ha, så et bortfall av det fremførbare underskuddet kan han jo da ikke klage over.

Dette er kun et av flere eksempler jeg kunne vise til. For mange skattytere er det et problem at man ikke blir trodd på de redegjørelser man gir, og ikke minst at man blir tillagt meninger og hensikter man kanskje aldri har hatt.

Man kan selvsagt forsvare skattekontoret med at det er viktig å ta de som forsøker seg på smarte og kreative løsninger. Det finnes nok mange tilfeller der skattekontoret må skjære igjennom og fastsette ligning ut fra det som objektivt sett fremstår som riktig og mest sannsynlig i saken.

Og da er vi ved sakens kjerne:

- Hvilke krav skal man sette til "bevisene" skattekontoret bygger sin avgjørelse på?
- I hvor stor utstrekning kan skattekontoret sette til side dokumentasjonen som skattyter fremlegger for sin sak?

Innenfor skatteretten sier vi ofte at det foreligger en såkalt "omvendt bevisbyrde" i skattesaker, Skattyter må bevise at skattekontorets resonnement og oppfatninger er feil, noe som i mange tilfeller er svært vanskelig.

I de senere år har vi sett et par større sakskomplekser innenfor skatteretten i rettsystemet, med Transocean-saken som den mest kjente. I disse sakene har det blitt nedlagt betydelige økonomiske ressurser både fra Skatteetatens og skattyters side for å få saken behandlet. Det er dog de færreste skattytere som kan ta en tilsvarende kamp, det har man ikke økonomiske ressurser til.

Jeg er av den oppfatning at skattekontorene i mange tilfeller bør være mer forsiktige med bruk av sin rett til skjønnsfastsettelse av ligning, dette for at tiltroen til systemet skal kunne opprettholdes.